

РЕЦЕНЗИЯ

За научните трудове и академичните дейности

На доц. д-р **Веселин Христов Дафов**

Представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „професор”

В професионално направление **2.3. Философия (Онтология, Предметна онтология, Субектна онтология)**

Обявен в ДВ, бр. 44 от 29 май 2018 г.

За СУ „Свети Климент Охридски”

От

Доц. Д-р Цветина Рачева

Катедра Философия, ФФ, СУ

Във връзка с настоящия конкурс са приложени всички необходими документи в съответствие със ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и правилниците на СУ: Автобиография, Диплом за висше образование и приложение, Диплом за образователна и научна степен „доктор”, Документ за академична длъжност, Удостоверение за професионален стаж по специалността, Списък на публикации – а) на всички публикации, б) на публикациите за конкурса, в) на публикации, участия в конференции и проекти, генерирани от системата „Авторите” на СУ „Св. Климент Охридски”, - Авторска справка за приносния характер, Справка за цитиранията, Свидетелства за здравословно състояние и съдимост, Научните трудове за конкурса. Всички срокове в поетапността на този конкурс са спазени и в него доц. Дафов е единствен кандидат. С него нямам съвместни публикации, а имам съвместно съставителство на сборник *Онтологични ситуации*.

Споделянето на впечатления от съвместната работа и общуване с доц. Веселин Дафов и отиването отвъд впечатлението заради сериозната задача да се влезе в мислещо отношение с неговото мислене, придобило публичност в издадени книги, може да започне така. На първо място, пред нас застава една личностна цялост, където целостта е рефлексивно и философски създадена и която провежда своите различавания именно под единството на рефлексивното самонаблюдение и саморазбиране. Ако дързостта да се започне с нещо личностно за някого може да намери оправдание, то единственото оправдание, което е и основание за нея, е в това, че постигнатото философско разбиране от един човек може да бъде принцип и идея за неговото практическо и общо реално поведение. Тоест ние можем да съзерцаваме как едно развито и развиващо се философско мислене може да поиска от себе си да стане принцип и единство на многообразните отношения на собствената си субектност и да не допусне разрыв между мислене и реалност. Чрез това единство, което обичайно бива разкъсвано и ние често виждаме как мисълта е в една реалност, а поведението в друга, - още веднъж разбираме, освен от хубавите примери в история на философията, че рефлексивното е безкрайно различимо в себе си, а поведенчески-практическото е безкрайно просветливо от мисленето, стига някой да поиска и да отвоюва това. На второ място, саморефлексивността, за която става дума, може да бъде теоретично осветена с една Декартова ситуация, за която доц. Дафов пише в "Че да нямам никакъв повод да го поставям под съмнение" от *Моменти онтология* и която може да бъде възприета като негово собствено откровение за философстването, а именно: изхождането от своя жизнен опит, където мисленето постига, създава непротиворечивост по разумен начин, от една страна. „Разумното може да бъде по начини и с това разбиране за умното и разумното Декарт утвърждава наличната жизненост на разума, биографията на разумното като критерий за познаване на истинното от неистинното”.¹ Тази биографичност на разумността, разумното просветляване на жизнения опит могат да дадат личностна увереност и нескончаема воля за философско-онтологически изследвания, за свободни целеполагания. От друга страна и на трето място в тази рецензия стои това, че същото се допуска, възлага, изисква и т.н. от другите субекти и хора от общности – те по своя начин на процедурна разумност, според своята биографичност да постигат и показват истинното, като го подаряват на другите и на себе

¹ Дафов, В., Моменти онтология, изд. Проектория 2014, с. 74

си. Този трети момент е свързан с една особена демократичност на философското общуване и работа на доц. Дафов, в която колкото концептуално, толкова и практически свободно всеки може да удовлетвори очакването по свой начин да покаже пътя на разумността, но именно на нея. Така можем да разберем и множеството участия и организираня на изследователски общности и екипи за проектиране от Веселин Дафов. Те наистина са многообразни и обособени като: а) Професионални изяви - член на организационен комитет за Национално състезание и олимпиада по „Гражданско образование” и член на националната комисия със заповед на МОН, член на екип за изработване на програма за СИП „Антикорупция” в средното образование, член на изследователски екип за изработване на учебно пособие „Проектът” по „Гражданско образование”, оценител и провеител на държавен зрелостен изпит по „Философия”; б) Научноизследователски, научни и научно-приложни разработки: Авторски метод за работа по „Философия с деца” в детски градини и училища, Авторски тренинг-обучения за корпоративни екипи и групи, Философско консултиране, Научно-приложна разработка на онтологично изследване „Онтологичен проект” за нуждите на различни юридически субекти, Философско консултиране на родители, учители и педагози, Авторски метод за провеждане на Философска дискусия с възрастни; в тази доброволна активност за работа по философски начин, със задействане на субектното начало у участниците спрямо съответна онтологична реалност, са обхванати над хиляда човека от и извън системата на образованието; в) участия и инициране на различни работни групи за нуждите на ФФ на СУ и чак до създаването на бакалавърска степен по философия на английски език, стартираща през 2018 година; г) за периода 2013-2018 година осъществява 13 участия в конференции, в някои от тях и участие в организирането им.

На четвърто място, с което се попада и в собствената изследователската дейност на В. Дафов, застава именно мисловната последователност, последователното разгръщане на онтологичността в конкретността ѝ на онтологично-субектно развитие, чието начало свързваме с името и работата на проф. Александър Андонов. И трите книги, предложени по тази процедура от В. Дафов, са свързани със субектно-онтологическото мислене, със създадените и създаваемите от това мислене реалности. В една обща характерност могат да се експлицират следните моменти: а) проведено е онтологично разкраничаване между

предметно, органично и субектно в тяхната обектност; б) покзва се как мисленето на предметното не може да бъде същото мислене, с което да стане истинно отнасяне към субектното; в) междинността на органичното и органонното спрямо предметното и субектното показва от една страна различните начини на положеност и разрешимост на противоречието, а от друга страна, необходимото самоизменение на мисленето, за да може то да се отнесе към различните реалности и начин на онтологична разположеност на противоречието; г) разумността на онтологичното мислене в неговата субектна саморазбираемост и самополагане е конкретен начин на схващане и разрешаване на противоречие, т.е. на създаване на конкретна разумност; д) обектността за онтологично-субектното мислене е неограничена чрез наличността, откриването, изобретяването и създаването изобщо; е) биографичността на онтологичното мислене сама може да се състои единствено чрез субектно самоизменение и развитие, в което собственото самопровокиране е тъждествено с интересубективната алтернативност и различие; ж) независимо от различието по постигането, разумното отива винаги при себе си и така то е признаваемо и признавано; и накрая, з) радостно интелектуално преживяване от осъществената онтологична рефлексия, където загрижеността за нейното развитие е толкова, колкото и вълнението от нейния отворен хоризонт.

За конкурса за академична длъжност „професор” са представени три книги: *Моменти онтология*, изд. Проектория, 2014 г. от 120 страници, *Онтологически проекти*, изд. Парадигма, 2018 г. от 242 страници и *Ставания и направления*, изд. Парадигма, 2018 г. от 248 страници.

Ставания и направления е книга, която се различава от другите философски книги по много интересен начин. Различава се по това, че е лично, откровено, философско-рефлексивно разбиране и преживяване на самата философска битийност. Рядко можем да открием пишещ философски за философията, от чието написано да струи радост от философското занимание и любовта, с която то се прави. Сред имената от история на философията можем да срещнем любов към философията и философстването, но много по-малко и по-рядко именно радост, което в случая означава, че самото философско, разгърнато от теб самия, те радва; самото философско ти отвръща, заради това, че е било открито, разбрано и става винаги вече имано за последващо разгръщане. Това лично отношение към

философското в конкретността на онтологичното проектиране от страна на автора разкрива също така в конкретност смисъла на философстването. То излиза направо във въпроса „И какво от това, че има философия?“, „Какво е философията за света и за философстващия, какво тя прави с тях?“. Отговорът на автора е, че философията, онтологията е твърде човешко дело, че благодарение на нея човекът се променя, за да се самонамери, за да се самосъсредоточи, което всъщност е сближаване с битийните форми, попадане в тях и движение, израстване с тях. Битийните форми могат да бъдат налични и познати, могат да са нови и открити, могат да са сътворени, но благодарение на тях и чрез тях човекът попада и остава да действа в царството на самоизменящата се разумност. Не случайно това се представя чрез „радеене“, „милеене“, „загриженост“ и „отговорност“ към мисленото и сътворено битийно. Не е случайно започването с това, че онтологичното не е „за нещо“, „-логия“, а попадане в самото нещо като в „загриженост за неговото ставане“ (17 с.).

Ставания и направи показва как чрез онтологично проектиране като самата философска отговорност за световото са извършени конкретни дела от колеги от катедра Философия, от специалност Философия, от ангажирани с философското образование лица от МОН и други. Защото чрез проектното и онтологическо мислене, което се концептуализира в текста на книгата, се показва къде и как в обществения ни живот разумното е надделяло, намерило е своето институционализирано, свободно и освобождаващо духа място.

Онтологично-проективното се разкрива във всеобщата си определеност на „ставане“. Поради това можем да проследим „ставането“ като „Философско-онтологична отговорност“ и като „Ставане на проективната съзнателност“. В последната разбираме и защо, поради какво можем, и защо следва да можем. Да можем в този смисъл, че в ставането става заедността на нашата субектност и битийната форма, ставаме именно заедно и че удържаното ставане е живот в своите конкретности, а неудържането на ставането, неговата загуба, е загуба на виталност, предизвестяване края на крайността и отпадане от вечността като от понятиятната разумност в нещо определено или във всичко. Например, ставане и загубване на времето в момента на темпото като настроеност: „Загубата на настроеността но човешкото същество, загубата на човешкото настроение се изразява най-често в загуба на вечността, на идеята за вечност, взета като aeternitas....

Липсата на настроение в поведението на човек (или общност) означава отпадане от смисъла на това, което се прави” (177-178 сс.). Тоест удовлетворена е онтологичната пълнота, защото разбираме какво е нещото, как то става, както и какво става без него.

Онтологически проектории, която е написана в духа на субектно-онтологическото мислене и творчество, ще отбележа в различieto ѝ спрямо другите книги и в нейната обобщеност. Тя разкрива света на проекторията като възможност и действителност. Проекторията е топос на разумността, който може да бъде постигнат чрез процес на съответно ставане в сферата на човешкото общуване, в образованието и акцентирано в академичното образование, в математическото мислене, в идеята на природата, в логиката на естествените науки, в невербалността и в разбирането за кариера. През една активност на онтологизиращия и проектиращия той самият получава действителност и действителен живот, самоизграждане, отвеждащо до спокойствието на разумността, а така също и до неспокойствието на нейното опазване. „Теоретичните проектории”, „Ситуационните проектории”, „Онтологическите проектории”, които са и глави в книгата, могат да бъдат видяни през тъждеството и разликата на субектно и действително. Действителността си обаче, проекторията може да получи само благодарение на саморефлексивно субектното, което само се е довело до действителност – дотокова, че може да твърди, че „Проекторията е метафизическата настроеност на човешката разумност, получила действителност”, чиято пълнота се достига в съзнателността на идеите.

Моменти онтология е сборник от статии, публикувани в списания, доклади, изнесени на конференции или очакващи печат в други сборници. Тези статии представляват осветявания на проблеми чрез субектно-онтологическо мислене. Именно това мислене позволява на автора да разсее неподвижността или трудността на даден философски проблем и да го разкрие откъм неговата разрешимост, да го покаже в достигаща онтологична очевидност яснота и в мобилизиране интелектуалната енергия на четящия. Например: разликата между започване и начало на философията (с. 3), доброто и злото са резултат от истинното или неистинното самоотнасяне на човека към пълнотата, към съвършенството му (с. 47), че самият начин на изследване се превръща в доказателство (55 с.), че действането на метода е самото доказване (56 с.) и др. От това проясняване на трудно-противоречивото или налично-неразгърнатото, от онтологичното разчертаване на

различните реалности, което е и обособяване на необходимата субектна форма за отнасяне към тях, се получава нещо, което надвишава теоретичността, а именно, появява се нещо интелектуално много ведро и приятно – мисловен оптимизъм, че изследването, правенето и т.н. на което и да е, е винаги възможно посредством съответно самоизменение в мисленето.

Въз основа на предложените философски текстове, които са директно и точно свързани с направлението на конкурса „Онтология, Предметна онтология, Субектна онтология“; на преподавателската активност, според която: натовареността е 80 задължителни неприравнени часове БП, 160 часа СИД БП, 60 задължителни часа в МП, 105 часа в избираеми дисциплини МП, 145 часа лекции и 25 часа упражнения в МП на английски език, 30 часа докторантски курс на английски език и 30 часа на български език, заедно с 11 научни ръководства, от които 7 на докторанти; въз основа на уверението за 17 цитирани публикации, 3 индексирани публикации според СЕЕОЛ и ИНИОН РАН, 19 публикации в библиотечни каталози, от които 2 в небългарски каталози; въз основа на цялостната академична активност на доц. Веселин Дафов с радост ще гласувам „за“ избирането му на академична длъжност „професор“ и ще предложа на членовете на научното жури също да гласуват за избирането му на тази длъжност.

Доц. Цветина Рачева